

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดทำ

หลักสูตรสถานศึกษา

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
6. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความหมายของหลักสูตร

สังต์ อุทรานันท์ (2532 : 70) ได้รวบรวมจัดหมวดหมู่ความหมายของคำว่าหลักสูตรจากนักการศึกษา ไว้ดังนี้

หลักสูตร	หมายถึง	กระบวนการหรือรายการเนื้อหาวิชาที่จัดสอนในโรงเรียน
หลักสูตร	หมายถึง	กลุ่มประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กนักเรียน
หลักสูตร	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
หลักสูตร	หมายถึง	สิ่งที่สังคมคาดหวัง หรือมุ่งหวังที่จะให้เด็กได้รับ
หลักสูตร	หมายถึง	สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง
หลักสูตร	หมายถึง	ข้อมูลพื้นฐานระหว่างนักเรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

การเรียน

บรมสมร อยู่สถาพร (2533 : 3) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม และมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 40) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้ และรวมไปถึงแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

กาญจนา คุณารักษ์ (2535 : 2) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือโครงการหรือแผนอันประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ตามจุดหมายที่วางไว้

ประทีป แสงส่อง (2541 : 10) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ เจตคติ และทักษะ ตามที่สังคมต้องการ

กล่าวโดยสรุปหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่เป็นสาระการเรียนรู้กำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เรียนได้อย่างเป็นทางการชัดเจน ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียด 5 ส่วน ได้แก่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิสัยทัศน์ คุณภาพของผู้เรียนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ความคาดหวังรายปีและรายภาคในแต่ละสาระการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

จากคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1166/ 2544 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้ใช้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลกเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการ. 2544 : 1-25) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการจุดมุ่งหมาย ดังนี้

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. เพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิต และการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามให้สังคม

โครงสร้างของหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติในการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้นตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม สาระดังนี้

ภาษาไทย

คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สุขศึกษาและพลศึกษา

ศิลปศึกษา

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่ม แรกประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลัก ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เรื่องสิ่งแวดล้อม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้แต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองของความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรม ที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตน ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยการจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนเชิงพหุปัญญา และการสร้าง

สัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเอง

2. กิจกรรมนักเรียน เน้นผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล ปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น

มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นผู้พัฒนาเพิ่มเติมได้

เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละ 5 -6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ได้แก่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สรุปการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้และในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดสัดส่วนเวลาเรียน โดยคำนึงถึงวิสัยทัศน์ และความต้องการของชุมชนว่าจะเพิ่ม หรือลดส่วนใด แต่ต้องอยู่ในกรอบที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแม่บท

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 -3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-6)
	การศึกษาภาคบังคับ			
	การศึกษาขั้นพื้นฐาน			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
1. ภาษาไทย	●	●	●	●
2. คณิตศาสตร์	●	●	●	●
3. วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	●	●	●	●
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
6. ศิลปะศึกษา	■	■	■	■
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■
8. ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง	ประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง	ประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง	ประมาณปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง

หมายเหตุ ● สาระการเรียนรู้ที่ใช้เป็นหลักเพื่อพื้นฐานความคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา

■ สาระการเรียนรู้ที่สร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพในการคิด และการทำงาน

▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจาก 8 กลุ่มและการพัฒนาตนตามศักยภาพ

สรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้นั้น เป็นเพียงแนวทางกว้าง ๆ ไม่มีสาระการเรียนรู้และรายละเอียดในสิ่งที่จะนำ

ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผล และเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ก็ไม่ตายตัว ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนจะต้องเขียนใน รายละเอียดในแต่ละสัปดาห์การเรียนรู้ ให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และภารกิจ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของแต่ละสถานศึกษาและธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำ ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข

หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนา ผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้จัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะต้องร่วมมือกับท้องถิ่น ชุมชน วัด หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดผล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจุดมุ่งหมายนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้อง พัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้น ๆ (กรมวิชาการ. 2545 : 30-35)

หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินใน การเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจ และเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้มากที่สุดมีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจและประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญๆ ในการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยี สื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมี เหตุผล

หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และ วัฒนธรรม โดยเฉพาะหลักการในการจำแนกแหว่งถูกหรือผิดเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อ

ของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างมีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรช่วยให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบ ช่วยพัฒนาสังคมที่เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค

ภารกิจสำคัญก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1. สร้างความตระหนัก ให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับ
2. การพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร การใช้หลักสูตร
3. การแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษาคณะต่างๆ
4. การจัดทำข้อมูล สารสนเทศ ให้มีข้อมูลใช้ในการจัดการศึกษา
5. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อเตรียมความพร้อมทุกๆด้านแล้ว จึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1.1 วิสัยทัศน์ สถานศึกษาจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้ทันกับยุคสมัย การกำหนดวิสัยทัศน์ อาศัยความร่วมมือจากชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชนหรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันกับ คณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์ ที่จะปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนา ผู้เรียนที่มีพันธกิจ หรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักของสถานศึกษา กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการที่มีพลังผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้น ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมของสถานศึกษา มีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่ายเพียบพร้อม เช่น ระบบคุณภาพ ระบบหลักสูตร สาระการเรียนรู้การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การติดตามผล การรายงานฐาน ข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีการดังกล่าว จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กำหนดสาระการเรียนรู้

3.1.2 ภารกิจ แสดงวิธีดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติที่จะเป็นแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรต่อไป

3.1.3 เป้าหมาย กำหนดเป็นความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นได้ตามต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ให้แก่ผู้เรียน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนจะต้องมีการวัดและประเมินผล ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3.2 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สถานศึกษากำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาจะต้องกำหนดว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ จะให้เวลาเรียนเท่าไร ดังตัวอย่างโครงสร้างแสดงสัดส่วนเวลาเรียนโรงเรียนบ้านร่องคำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (โรงเรียนบ้านร่องคำ. 2545 : 3)

โครงสร้างและสัดส่วนเวลาเรียนโรงเรียนบ้านร่องคำ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มสาระการเรียนรู้	สัดส่วนเวลาเรียน เป็นชั่วโมงต่อปี								
	ประถมศึกษา						มัธยมศึกษา		
	ช่วงชั้นที่1(ป.1-3)			ช่วงชั้นที่2(ป.4-6)			ช่วงชั้นที่ 3(ม.1-3)		
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3
1. ภาษาไทย	320			200			160		
2. คณิตศาสตร์	200			200			160		
3. วิทยาศาสตร์	80			120			120		
4. สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม	80			80			120		
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	40			40			80		
6. ศิลปะ	40			40			80		
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40			80			80		
8. ภาษาต่างประเทศ	40			80			120		
9. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	160			120			200		
10. สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	-			40			80		
รวม	1000			1000			1200		

3.3 การจัดทำสาระของหลักสูตร

3.3.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปีหรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม

3.3.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.3.3 การกำหนดเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1(ป.1-3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้

3.4 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

โดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาที่กำหนด มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของวิชานั้น ๆ เขียนได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เขียนเป็นความเรียงเสนอภาพรวมของผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน

รูปแบบที่ 2 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง : เขียนเป็นความเรียง สรุปภาพรวมของผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน

ส่วนที่ 2 สาระการเรียนรู้ : เขียนเป็นความเรียงของขอบข่ายเนื้อหา

รูปแบบที่ 3 เขียนเป็นความเรียง ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ขอบข่ายกิจกรรมที่กำหนดกว้างๆ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของรายวิชา

ส่วนที่ 2 ขอบข่ายเนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของรายวิชา

ส่วนที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างกว้าง ๆ

รูปแบบที่ 4 เขียนเป็นความเรียง ประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 จุดประสงค์ของรายวิชาที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา

ส่วนที่ 2 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 วิธีการวัดและประเมินผล

สรุปการจัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่รับผิดชอบจัดทำสาระการเรียนรู้นั้นๆเป็นผู้เขียนคำอธิบายรายวิชาหรือสาระ

3.5 การออกแบบการเรียนรู้

3.5.1 การจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม และมีการจัดกระบวนการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม นำกระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เรียนรู้ได้ทุกเวลา สื่อการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นและหลากหลายสื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นของจริง เช่น แม่น้ำ ป่าไม้ ภูเขา ทุ่งนา สวน วัด สถานที่โบราณ ครูต้องนำนักเรียนไปเรียนรู้จากสิ่งพวกนี้ สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์ สื่อที่เป็นเครื่องเสียง หรือโทรทัศน์ วีดีโอ สื่อจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3.5.2 การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอน ใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความล้มเหลวทางการเรียนของผู้เรียน ข้อมูลทางการเรียนจะเป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาและเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลระดับโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ ทราบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ

คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ การวัดประเมินผลจึงใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินความประพฤติ การร่วมกิจกรรม ผลงานจากโครงการ

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นการตัดสินใจเลื่อนช่วงชั้น

3.6 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนากิจกรรมให้ผู้เรียนสมบูรณ์ทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม สร้างเยาวชนให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.6.1 กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแนะแนวเป็นการส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสม กับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ครูผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.6.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจ ของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติม จากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยความรับผิดชอบ ภูมิตนุและหน้าที่ของตนเอง แบ่งกิจกรรมได้ 2 ลักษณะ

3.6.3. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็น กิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างยิ่งขึ้น

3.6.4 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝัง ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา จากแนวทางที่กล่าวข้างต้น สถานศึกษาจะมีรายละเอียดครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาทุกด้าน จึงต้องเรียบเรียงเพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ เป็นรูปเล่มควรประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. โครงสร้างหลักสูตร
4. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้
7. การวัดและประเมินผล
8. การบริหารจัดการหลักสูตร
9. อื่นๆ เช่น คำสั่งแต่งตั้งครูเขียนหลักสูตร

หลักสูตรดังกล่าวจึงเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา ระบุชื่อโรงเรียนไว้ชัดเจนและปีที่จัดทำ

4. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานไปใช้ในสถานศึกษามีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 50-58)

4.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1.1 จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.1.2 เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนจนสาระตามหลักสูตร ของสถานศึกษา

4.1.3 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา

4.1.4 สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุน ให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และความสามารถจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

4.1.5 จัดให้มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร อย่างมีระบบ

4.1.6 ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระ ของหลักสูตร สถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและ ท้องถิ่น

4.2 บทบาทของครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.1 วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.2 จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระและมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

4.2.3 จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิต ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ

4.2.4 พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทันต่อเหตุการณ์

4.2.5 เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครู และนักเรียน

4.2.6 จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม

4.2.7 จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดย ประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ

4.2.8 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

4.2.9 จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่าง สถานศึกษา บ้านและชุมชน เพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.3 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 4.3.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 4.3.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 4.3.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 4.3.4 ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะทำงาน/อนุกรรมการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาแต่งตั้ง
- 4.3.5 สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 4.3.6 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- 4.3.7 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

4.4 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

- 4.4.1 วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา และแนวการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.4.2 จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษานิเทศกำกับ ติดตามให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการแนะแนวให้สอดคล้องกันและเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร
- 4.4.4 ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

4.4.5 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4.4.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้

4.4.7 ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานด้าน ต่าง ๆ ของสถานศึกษา

4.4.8 ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และ การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผน พัฒนาการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

4.5 บทบาทหน้าที่ของอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา

4.5.1 กำหนดสัดส่วนส่วนผู้กระการเรียนรู้กลุ่มวิชาและพัฒนาหลักสูตรรายวิชา ของกลุ่มวิชาในสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

4.5.2 ดำเนินการพัฒนากิจการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริง ของนักเรียน

4.5.3 พัฒนาแผนการสอนรายวิชาที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้ผู้สอน สามารถปรับใช้ตามความเหมาะสมและให้การสอนนำไปสู่การเรียนรู้มากที่สุด

4.5.4 พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

4.5.5 กำหนดแนวทางพัฒนาเครื่องมือและกำกับติดตามการดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่กำหนด

4.5.6 วิเคราะห์พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

4.5.7 ดำเนินการวิจัยการศึกษาในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4.5.8 นิเทศภายใน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4.5.9 รวบรวมข้อมูลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินการบริหารหลักสูตรรายวิชา และกลุ่มวิชาในภาคเรียนที่ผ่านมา และวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป

4.5.10 รายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู – อาจารย์ และผลการบริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชาโดยเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียนต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.5.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4.6 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.6.1 กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน

4.6.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา ภูมิฬาคารคาม

Raja 4.6.3 ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4.6.4 จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

4.6.5 อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

4.6.6 สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษิตตามความเหมาะสมและจำเป็น

4.6.7 ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

4.6.8 ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

4.6.9 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.6.10 จัดให้บุตร ธิดา หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

4.7 บทบาทหน้าที่ของประชาชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 4.7.1 มีส่วนร่วมกำหนดสาระของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาหรือ
ธรรมนูญของสถานศึกษา
- 4.7.2 สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ และ
ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
- 4.7.3 มีส่วนร่วมในการประเมินผลกาเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4.7.4 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้
สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง

4.8 บทบาทหน้าที่ของชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 4.8.1 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของ
สถานศึกษา
- 4.8.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดย
คำนึงถึงความต้องการของสังคมและชุมชนมหาสารคาม
- 4.8.3 เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์
จากสถานการณ์จริง
- 4.8.4 ให้การสนับสนุนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- 4.8.5 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถาน
ศึกษา
- 4.8.6 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.9 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 4.9.1 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งให้เกิดในตัวผู้เรียน
- 4.9.2 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ของผู้เรียน
- 4.9.3 จัดระบบและเครื่องมือการประเมินด้านคุณลักษณะ
- 4.9.4 ประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นราย
บุคคลรวมทั้งของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น รวมทั้งครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4.9.5 เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงสาระหลักสูตรของสถานศึกษาใน
ส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.9.6 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาและสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

4.10 บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.10.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง และครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

4.10.2 มีความรับผิดชอบใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ

4.10.3 ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ใฝ่รู้แสวงหาความรู้ ความสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

4.10.4 มีการประเมินและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

4.10.5 รักษาสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

4.10.6 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและการประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 24-27)

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือมุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นปฏิบัติให้สอดคล้องอย่างเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของ ผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และโครงการ หรือแฟ้มสะสมงาน

2. การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทาง ในการ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินช่วงชั้นไปพิจารณาการตัดสินใจเลื่อนช่วงชั้นกรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาจะต้องให้มีการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้อีกครั้งด้วย

3. การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกณฑ์การจบช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษามภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเกณฑ์การตัดสินเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 (จบการศึกษามภาคบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมิน การอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเขียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมิน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาจะต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียน เพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนตามที่เหมาะสม เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิชาต่าง ๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมแสดงพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้เหมือนกันเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน และการส่งต่อนักเรียน เช่นเอกสารแสดงผลการเรียน เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเทียบโอนผลการเรียน

ให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ และหรือจากการประกอบอาชีพ มาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ การพิจารณาเทียบโอนสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ
2. พิจารณาความรู้และประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติจริงการทดสอบสัมภาษณ์
3. พิจารณาความสามารถ และปฏิบัติจริง

ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะวางระเบียบในการถือปฏิบัติต่อไป

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จึงเป็นส่วนที่มีรายละเอียด นับตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย โครงสร้างเนื้อหาสาระและเวลา การออกแบบการเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งการวัดผลประเมินผลการเรียน ซึ่งถือเป็นภารกิจของผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะต้องดำเนินการ แล้วประชาสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้องให้รับรู้การเปลี่ยนแปลง หรือการใช้หลักสูตรใหม่

6. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกรอบที่ครูผู้สอนจะต้องนำไปเขียนขยายผลและนำไปสู่ภาคปฏิบัติจริงในสาระต่าง ๆ ทั้ง 8 วิชา ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 : 12-20)

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีทั้งหมด 5 สาระ คือ

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท.2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท.3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสวงหาความรู้ ความคิด ความรู้สึกต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท.4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท.4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท.5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและ วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีทั้งหมด 6 สาระ คือ

สาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐานที่ ค.1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายถึงการแสดงจำนวน และการ ใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐานที่ ค 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหาได้

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหาได้

มาตรฐาน ค1.4 เข้าใจระบบจำนวนและสามารถนำเสนอสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ได้

สาระที่ 2 : การวัด

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการได้

มาตรฐาน ค 2.3 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดได้

สาระที่ 3 : เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติได้

มาตรฐาน ค 3.2 ใช้การนึกภาพ(Visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต

Rajabhat Mahasarakham University (gcomctric mode)ใช้ในการแก้ปัญหา

สาระที่ 4 : พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์และฟังก์ชันต่าง ๆ

มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟและแบบจำลองทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหาได้

สาระที่ 5 : การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

มาตรฐาน ค 5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็น ช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้

สาระที่ 6 : ทักษะ/ กระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 6.2 มีความสามารถในการใช้เหตุผล

มาตรฐาน ค 6.3 มีความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ

มาตรฐาน ค 6.4 มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้

มาตรฐาน ค 6.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ มีทั้งหมด 8 สาระ

สาระที่ 1 : สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ที่มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศและโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 : สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคมีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 : แรงแและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงแม่ถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 : พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศภูมิภาค และสัณฐานของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 : ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแลกซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำ ความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 : ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีทั้งหมด 5 สาระ

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนา มาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและอำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ของความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระหว่างที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีทั้งหมด 5 สาระ

สาระที่ 1 : การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์

Rajabhat Mahasarakham University

สาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษาและมีทักษะในการดำรงชีวิต

สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬา

สากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกมและกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกมและการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬามีจิตวิญญาณในการแข่งขันและชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพสมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพการป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรงสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีทั้งหมด 3 สาระ

สาระที่ 1 : ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์และวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าทางศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรี อย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์วิจัยคุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทั้งหมด 5 สาระ

สาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะมีคุณธรรมมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่างงานประดิษฐ์และงานบูรณาการ

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงานและการจัดการ การทำงาน เป็นกลุ่มการแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงานและมีเจตคติที่ดี ต่องาน

สาระที่ 2 : การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะมีประสบการณ์ในงานอาชีพที่สุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 : การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบสร้างสิ่งของเครื่องใช้วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยีสามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิตแวดล้อมโลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 : เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจเห็นคุณค่าและใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสารการแก้ปัญหาการทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

สาระที่ 5 : เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบการแก้ปัญหาการสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริต อย่างมีความเข้าใจมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีทั้งหมด 4 สาระ

สาระที่ 1 : ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ ฟังและอ่านสื่อจากประเภทต่างๆและนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความรู้สึกและความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียนและสื่อสารข้อมูลความคิดเห็นและความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและมีสุนทรีย์ภาพ

สาระที่ 2 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 : ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มการเรียนรู้

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 : ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันในสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กรมวิชาการ(ม.ป.ท. : 44) ได้ศึกษา การดำเนินงานพัฒนาการประเมินผลการใช้ หลักสูตรของโรงเรียนพัฒนาการใช้หลักสูตร พบว่าโรงเรียนยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการและระบบของการประเมินตนเอง ผู้บริหารที่ได้รับการอบรมเรื่องการประเมินตนเองไม่เข้าใจและไม่เห็นประโยชน์ของงานและคิดว่า โครงการนี้เป็นการเพิ่มภาระให้แก่โรงเรียน ผู้บริหารที่ได้รับการอบรมถูกย้ายไปอยู่โรงเรียนอื่น ผู้บริหารคนใหม่ไม่เคยรู้และไม่เคยรับการอบรมเรื่องนี้ จึงไม่ดำเนินงานต่อและโรงเรียนมีปัญหา คือมีบุคลากรไม่เพียงพอและโรงเรียนไม่มีผู้บริหารที่จะขึ้นำการดำเนินงาน

วาสนา ณ นคร (2533:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนประสบปัญหาขาดงบประมาณสนับสนุน เอกสารหลักสูตรและสื่อไม่เพียงพอกับความต้องการ ครูขาดความรู้และทักษะในด้านการสร้างสื่อ ด้านการวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ พบว่า ครูไม่มีเวลาเตรียมตัว เนื่องจากมีงานอื่นต้องรับผิดชอบมาก ไม่ได้รับการนิเทศจาก

ศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่อง และประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูต้องสอนวิชาที่ตนไม่ถนัด ขาดแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน ไม่มีเวลาพอสำหรับการสร้างเครื่องมือวัดวัดประสงค์

วีระ เสาวโกมุท (2533:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรและการสนับสนุนและส่งเสริมการให้หลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการบริการหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการให้หลักสูตร ส่วนการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการบริหารและขนาดของโรงเรียนมิใช่เป็นตัวแปรที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

รัตนา บัวสนธิ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น คือการอนุรักษ์ และสร้างป่าไม้ของชุมชน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากป่า(การใช้สมุนไพร) ที่เป็นกระบวนการคิดและการกระทำ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างวัด โรงเรียนและชุมชนมีระดับความสัมพันธ์ที่ดี โดยขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนและตามที่หลักสูตรแม่บทได้กำหนดแนวทาง โดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรได้

วราภรณ์ บางเลี้ยง (2535:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของถิ่น ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า หน่วยงานทุกระดับมีการทำความเข้าใจหลักสูตรในเนื้อหาที่ตรงกัน มีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปใช้มากกว่าที่จะวิเคราะห์เพื่อที่จะปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพมากที่สุด ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องขาดทักษะในการพัฒนาหลักสูตร ขาดแหล่งความรู้และขาดความรู้พื้นฐาน ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เจริญ ขุนเสถียร (2536:106-110) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง 2533) ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานในเรื่องการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและการจัดทำแผนการสอน

เสถียร ยะระเชิด (2535:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับด้านหลักสูตรแม่บทและกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กับครูที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม มีความต้องการการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภาส สกลดี (2537:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ของพนักงานครูเทศบาล ในเขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า พนักงานครูเทศบาลที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน คือ ต่ำกว่า 6 ปีและตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ไม่แตกต่างกัน และเปรียบเทียบตามตัวแปรขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน พบว่า มีความต้องการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ไม่แตกต่างกันเช่นกัน

อุบล ชมประสพ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการจัดทำแผนการสอน คู่มือครู และสื่อการสอน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประทีป แสงส่อง (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา มีปัญหาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีปัญหาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีห้องเรียนต่างกันมีปัญหาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

นิมิตร ต่อชีวะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา โดยภาพรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สุทวิช ชาญพิทยา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียน โดยมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และปรับปรุงและจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดความรักและผูกพันกับท้องถิ่น หลักสูตรที่โรงเรียนได้พัฒนาขึ้นมากคือ กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีความต้องการในระดับมาก

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ยูเนสโก (UNESCO. 1978 : 66 อ้างอิงมาจาก วิวัฒน์ สัมฤทธิ์วัฒนาสัย. 2534:27) ได้สรุปปัญหาการใช้ หลักสูตรของบางประเทศประเทศในทวีเอเชีย ได้แก่ ออสเตรเลีย บังกลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา พบว่าปัญหาการใช้ หลักสูตรเป็นปัญหาที่ขาดการประสานงานที่ตึงระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำ หลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารหลักสูตรระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู และผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมครูเกี่ยวกับ หลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลน หนังสืออ่านประกอบ และศูนย์พัฒนาหนังสือ ขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

อิงลิช และ สเตฟฟี (English and Steffy.1983 : 29 - 32 อ้างอิงมาจาก สายสวาสดี วิไลกุล.2537:69) ศึกษาเรื่อง ความแตกต่างระหว่างการสร้างหรือการออกแบบ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนออกออกแบบการสร้าง หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีความแตกต่างกัน การสร้างหลักสูตรเป็นการทำเพื่อ ให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามเป้าหมาย ซึ่งองค์ประกอบหลายประการอาจจะยังไม่สัมพันธ์ กันอย่างเต็มที่ ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้นั้นจะต้องสัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตร จะต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากการศึกษาค้นคว้าผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้พิจารณาได้ว่า การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพปัญหาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่แตกต่างกันและไม่ แตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการดำเนินการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ตั้ง สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับ การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนเครือข่าย แตกต่างกัน